

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) เป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูง ขึ้นตรงกับกองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม มีหน้าที่ประจำที่พระตำหนักวังทวารเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักรให้แก่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ทั้งฝ่ายทหาร และฝ่ายพลเรือน ตลอดจนพนักงานรัฐวิสาหกิจ เพื่อที่จะให้มีการร่วมมือประสานงานกันในการป้องกันประเทศทางด้านยุทธศาสตร์ เช่น การเตรียมสรรพกำลัง การปกครอง และการรักษาความสงบเรียบร้อย ได้มีประสิทธิภาพและบังเกิดผลดีที่สุด เฉพาะอย่างยิ่งในภาวะฉุกเฉิน และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในความรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการอำนวยความสะดวกความมั่นคงแห่งชาติ หน้าที่ดังกล่าวได้กำหนดไว้ตามพระราชกฤษฎีกาการแบ่งส่วนราชการ และกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองบัญชาการทหารสูงสุด ประกาศเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2503 (ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 77 ตอนที่ 26, 31 มีนาคม 2503) จนถึงปัจจุบันก็ยังดำรงอยู่ มิได้มีการเปลี่ยนแปลง นอกจากการขยายขอบเขตให้กว้างขึ้น โดยให้มีพนักงานรัฐวิสาหกิจได้เข้ามารับการศึกษาอีกด้วยเท่านั้น

นับแต่แรกตั้งมาจนถึงปัจจุบัน วิทยาลัย ฯ ได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร และองค์ประกอบของนักศึกษาตามลำดับ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไข และสถานการณ์ที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน และเหตุการณ์ที่คาดว่าจะต้องเผชิญในอนาคต ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2532 จึงได้เปิดการศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชนชั้นอีกหลักสูตรหนึ่ง เป็นครั้งแรก (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร 2532 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) จากหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร ซึ่งเป็นพัฒนาการอีกขั้นหนึ่งของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ด้วยการยึดข้อสรุปของกองทัพไทย ในหลักยุทธศาสตร์พระราชทานที่ว่า "ประเทศมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง" เป็นหลัก

สำหรับหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร ซึ่งเป็นหลักสูตรเดิมที่จะกล่าวถึงในงานวิจัยนั้น มีระยะเวลาการศึกษาไม่เกิน 12 เดือน เปิดสอนปีละ 1 รุ่น กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. ให้การศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักร ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา และการทหาร
2. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับหน้าที่และการดำเนินงานของส่วนบังคับบัญชาและส่วนอำนวยการระดับสูงของรัฐ
3. เพื่อให้นักศึกษาได้ทราบถึงวิธีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ ให้สามารถตอบสนองผลประโยชน์แห่งชาติที่กำหนดไว้แล้ว และดำเนินการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติต่อไป
4. ให้เกิดความเข้าใจในความรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ
5. ให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ระหว่างนักศึกษาจากส่วนราชการต่าง ๆ อันจะอำนวยประโยชน์ในการประสานงานระหว่างกระทรวง ทบวง กรม และรัฐวิสาหกิจ

ผู้ที่จะ เข้าเป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรนั้น ต้องเป็นนายทหารหรือนายตำรวจ รับเงินเดือนอัตราตั้งแต่ชั้นพันเอกพิเศษ นาวาเอกพิเศษ นาวาอากาศเอกพิเศษ หรือพันตำรวจเอกพิเศษ ขึ้นไป เป็นข้าราชการพลเรือน หรือข้าราชการรัฐสภาสามัญ รับเงินเดือนตั้งแต่ระดับ 8 ขึ้นไป เป็นข้าราชการตุลาการหรือข้าราชการอัยการ รับเงินเดือนตั้งแต่ชั้น 3 ขึ้นไป หรือเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ ผู้มีตำแหน่งและรับเงินเดือนเทียบเท่าข้าราชการพลเรือนดังกล่าวแล้ว ("ลาเนา) ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2519." ระเบียบ) นอกจากนี้ ผู้เข้ารับการศึกษาจะต้องดำรงตำแหน่งสำคัญของทางราชการ หรือบริหารงานหรือปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ สามารถเข้ารับการประศาสน์วิทยาการได้ตลอดหลักสูตร เป็นผู้ที่มีความไว้วางใจที่จะให้ทราบความลับของทางราชการในระดับลับที่สุดได้ และยังมีอายุตามที่สภาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรกำหนด คือไม่ต่ำกว่า 45 ปี และไม่เกิน 53 ปี (วิทยาลัย

บ็องกันราชอาณาจักร 2531 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) จำนวนนักศึกษาในแต่ละรุ่น จะมีข้าราชการฝ่ายทหารและข้าราชการฝ่ายพลเรือน (รวมพนักงานรัฐวิสาหกิจ) ฝ่ายละประมาณเท่า ๆ กัน

วิธีการศึกษาในวิทยาลัยบ็องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการบ็องกันราชอาณาจักร ได้แบ่งย่อยออกเป็น 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรบรมนิตเทศ และ หลักสูตรหลัก ได้แก่ การบรรยาย การอ่านเอกสารประกอบบทเรียน การถกแถลงเป็นคณะ การแก้ปัญหาเป็นคณะกรรมการ การสัมมนา การทำเอกสาร วิจัยส่วนบุคคล และการศึกษากิจการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

จะเห็นได้ว่า การศึกษาในวิทยาลัยบ็องกันราชอาณาจักรนั้น เป็นไปในลักษณะของสถาบันการศึกษาชั้นสูงสำหรับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน ไม่เหมือนกับ สถาบันการศึกษาชั้นสูงอื่น ๆ ทั่วไป ดังนั้น การสอบและการวัดผลการศึกษาจึงไม่สำคัญเท่ากับได้รับความรู้ สารนิเทศที่นักศึกษาต้องการจึงมีขอบเขตกว้างขวาง ครอบคลุมเกือบทุกสาขาวิชา และมีวัตถุประสงค์ในการใช้หลายหลาก ทั้งเพื่อประกอบการศึกษา การสัมมนา การทำเอกสาร วิจัย และอื่น ๆ ตามวิธีการศึกษาในวิทยาลัยบ็องกันราชอาณาจักร การแสวงหาสารนิเทศของนักศึกษาจึงได้มาจากหลายแหล่ง ทั้งแหล่งสารนิเทศส่วนตัว ศูนย์สารนิเทศ หรือห้องสมุดหลาย ๆ แห่ง โดยเฉพาะห้องสมุดวิทยาลัยบ็องกันราชอาณาจักร เนื่องจากเป็นแหล่งสารนิเทศที่ใกล้ชิดตัวนักศึกษาวิทยาลัยบ็องกันราชอาณาจักรมากที่สุด ในขณะที่เข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยบ็องกันราชอาณาจักร สำหรับนักศึกษา วบอ. รุ่นที่ 31 นี้ คือ ช่วงระยะเวลาระหว่าง สิงหาคม 2531 ถึง กันยายน 2532 ดังนั้นความต้องการและการใช้สารนิเทศของนักศึกษา วบอ. ในงานวิจัยฉบับนี้จะจำกัดเฉพาะความต้องการในการหาสารนิเทศไปใช้ให้ได้ ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในวิทยาลัยบ็องกันราชอาณาจักร และเป็นการศึกษาเพียงระดับเดียวของความต้องการสารนิเทศ ตามที่ Tayler (1968) ได้จำแนกความต้องการสารนิเทศออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับกว้างสุด ระดับความรู้ความต้องการ ระดับบอกความต้องการได้ และระดับรู้แจ้ง นั้น งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะในระดับที่ 3 คือ ระดับที่ผู้ใช้บอกความต้องการได้ สามารถอธิบายคำถามหรือความต้องการได้ชัดเจน

ดังนั้น ในฐานะที่ผู้วิจัยทำหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาลัยป้องกัน-
ราชอาณาจักร ซึ่งเป็นลักษณะห้องสมุดเฉพาะสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยป้องกัน-
ราชอาณาจักรเท่านั้น จึงต้องการศึกษาเพื่อให้รู้ถึงความต้องการของผู้ใช้
อันถือว่าเป็นความรับผิดชอบประการหนึ่งของผู้ปฏิบัติงานสารนิเทศ เพื่อนำผล
การวิจัยไปประกอบการดำเนินงานของห้องสมุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้สารนิเทศของนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
ในด้านวัตถุประสงค์ รูปแบบ ภาษา สาขาวิชา ความทันสมัย และแหล่งสารนิเทศ
2. เพื่อศึกษาความต้องการสารนิเทศของนักศึกษาวิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร และศึกษาเปรียบเทียบความต้องการสารนิเทศของนักศึกษา
ฝ่ายทหาร และฝ่ายพลเรือน

แนวเหตุผล

ความต้องการสารนิเทศของนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศและแตกต่างระหว่างนักศึกษา
ฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน

ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการศึกษาความต้องการใช้สารนิเทศในด้านต่าง ๆ ได้แก่ เนื้อหา
รูปแบบ ภาษา ความทันสมัย รวมทั้งแหล่งสารนิเทศที่ต้องการใช้ของนักศึกษา
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร โดยแบ่งตาม
วัตถุประสงค์ของการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ในช่วงที่เข้ารับ
การศึกษา รวมทั้งศึกษาความแตกต่างของความต้องการใช้สารนิเทศของนักศึกษา
ฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนเฉพาะรุ่นที่ 31 (ส.ค.2531 - ก.ย.2532) จำนวน
104 คน

ข้อจำกัดของการวิจัย

การศึกษาความต้องการใช้สารนิเทศในงานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาความต้องการสารนิเทศที่แสดงออกจากการใช้ ความต้องการสารนิเทศนั้นมีหลายระดับ ได้แก่ ระดับกว้างสุด ระดับความรู้ความต้องการ ระดับบอกความต้องการได้ และระดับรู้แจ้ง งานวิจัยนี้จะศึกษาสารนิเทศที่แสดงออกโดยการใช้สารนิเทศเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ตามวิธีการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ดังนั้น ความต้องการสารนิเทศที่ใช้ในงานวิจัยนี้จึงหมายถึงความต้องการใช้สารนิเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
2. สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน คือ
  - 2.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบ เป็นสภาพส่วนตัวของนักศึกษา
  - 2.2 ตอนที่ 2 ความต้องการใช้สารนิเทศ แบ่งเป็น
    - ตอนที่ 2.1 คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาของสารนิเทศและวัตถุประสงค์ของความต้องการใช้ 6 ประการ ตามวิธีการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
    - ตอนที่ 2.2 คำถามเกี่ยวกับรูปแบบของสารนิเทศที่ต้องการใช้
    - ตอนที่ 2.3 คำถามเกี่ยวกับภาษาและความทันสมัยที่น่าเสนอสารนิเทศ

2.3 ตอนที่ 3 แหล่งสารนิเทศที่ต้องการใช้

ในล่วนสุดท้าย เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดวิทยาลัย บัองกันราชอาณาจักร รวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยบัองกันราชอาณาจักร ได้แก่ การใช้ ความถี่ในการใช้ รวมถึงวัตถุประสงค์ในการใช้ เป็นต้น

นำแบบสอบถามไปทดสอบกับนักศึกษาวิทยาลัยบัองกันราชอาณาจักร รุ่น 29 และ 30 จำนวน 15 คน เพื่อหาข้อบกพร่อง จากนั้นจึงนำข้อบกพร่องมาแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสม

3. แจกแบบสอบถามที่ทดสอบและแก้ไขแล้ว จำนวน 104 ชุด ไปยังนักศึกษาวิทยาลัยบัองกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 31 จำนวน 104 คน แล้วเก็บรวบรวมด้วยตัวเอง

4. รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าที (t-test)

5. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

6. รายงานผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบความต้องการและการใช้สารนิเทศของนักศึกษาวิทยาลัยบัองกันราชอาณาจักร และทราบความแตกต่างของความต้องการระหว่างนักศึกษาฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน

2. เพื่อนำผลการวิจัย ไปประกอบการพิจารณาจัดหาทรัพยากร รวมทั้งการบริการ และการดำเนินงานของห้องสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ให้ตรงกับความต้องการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้งานมากที่สุด

3. ทราบปัญหาในการใช้บริการตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดต่อไป

คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

สารนิเทศ หมายถึง ข่าว ข้อเท็จจริง ข้อมูล ตลอดจนความรู้ที่ได้จากการสำรวจ การศึกษา หรือการสอน ซึ่งได้มีการบันทึกไว้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในรูปของวัสดุพิมพ์ และวัสดุไม่ตีพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร เทปเสียง ภาพเคลื่อนไหว เทปโทรทัศน์ และไมโครฟิล์ม เป็นต้น

นักศึกษาฝ่ายทหาร หมายถึง ข้าราชการสังกัดกระทรวงกลาโหมที่เข้ารับการศึกษานในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

นักศึกษาฝ่ายพลเรือน หมายถึง ข้าราชการสังกัดกระทรวงต่าง ๆ ยกเว้นกระทรวงกลาโหม รวมทั้งพนักงานรัฐวิสาหกิจ ที่เข้ารับการศึกษานในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

ความต้องการและการใช้สารนิเทศ หมายถึง ความต้องการใช้สารนิเทศเพื่อการศึกษาตามวิธีการศึกษานในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรในช่วงที่เข้ารับการศึกษาน